

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Metsäteollisuus ry tunnistaa tärkeyden mahdollistaa kuluttajille ympäristökestäviä ja vastuullisia valintoja oikean ja läpinäkyvän tiedon myötä. Tuotteiden ja organisaatioiden ympäristövaikutuksista kertominen selkeästi ja luotettavasti edistää siirtymistä kohti biokiertotaloutta ja tukee yritysten tasapuolista kilpailua sisämarkkinoilla. Metsäteollisuus ry haluaa myös muistuttaa suuresta volyymistä tuontitavaroita ja pakkauksia sekä niiden kestävyysmerkinnöistä ja viherväitteistä, joiden valvontaan pitäisi myös riittää resursseja tasaisen kilpailuympäristön takaamiseksi.

On hyvä, ettei esityksessä lähtökohtaisesti luoda direktiivin vaatimustason ylimenevää kansallista lisäsääntelyä. Metsäteollisuus ry huomauttaa, että Valtioneuvoston asetuksen säännöskohtaisista perusteluista tulisi poistaa viittaus kestävyysmerkinnän määritelmään, jossa on tuotu esiin, että ”Kestävyysmerkintä voisi siten viitata esimerkiksi elinkeinonharjoittajan sitoumukseen noudattaa ympäristöä, yhteiskuntaa ja hyvää hallintotapaa koskevia periaatteita eli niin sanottuja ESG-periaatteita.”, koska tähän määritelmään ei ole direktiivissäkään viitattu. Metsäteollisuus ry muistuttaa, että kuluttaja-asiamiehen päivittäessä elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvoitteita ja markkinointia koskevia ohjeita, ei tule asettaa direktiivin vaatimustason ylimeneviä velvoitteita.

Metsäteollisuus ry:n mielestä hallinnollisen taakan kohtuullisena pitäminen edellyttää jäljempänä mainittujen kohtien tarkentamista, jottei elinkeinonharjoittajille koidu lisätaakkaa epäselvyyksien selkeyttämisistä ja Kuluttaja-asiamiehen tai markkinaoikeiden käsittelyyn päätymisestä.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä, että vihreän siirtymän kuluttajasuojadirektiivi pannaan täytäntöön uudistamalla jo olemassa olevia lakeja, etenkin kuluttajasuojalakeja ja valtioneuvoston asetusta kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa (601/2008).

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä, että Kuluttajansuojalain perustelutekstissä on selkeästi tuotu ilmi, että tulevaan ympäristönsuojelulliseen tasoon liittyvissä väittämässä ei vaadita täytäntöönpanosuunnitelmaa erillisenä dokumenttina vaan se voidaan esittää esimerkiksi osana elinkeinonharjoittajan kestävyysraporttia.

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuistio

Direktiivin vaatimustason ylimenevää kansallista lisäsääntelyä ei ole syytä luoda ja niinpä Metsäteollisuus ry ehdottaa, että Valtioneuvoston asetuksen säännöskohtaisista perusteluista tulisi poistaa viittaus kestävyysmerkinnän määritelmään, jossa on tuotu esiin, että ”Kestävyysmerkintä voisi siten viitata esimerkiksi elinkeinonharjoittajan sitoumukseen noudattaa ympäristöä, yhteiskuntaa ja hyvää hallintotapaa koskevia periaatteita eli niin sanottuja ESG-periaatteita.”, koska tähän ei ole direktiivissäkään viitattu.

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä, että kestävyysmerkintä käsittää ympäristö- tai/ja yhteiskuntaulottuvuuden ja että esimerkkinä julkisesta kestävyysmerkinnästä on nostettu EU ympäristömerkin lisäksi EMAS, joka tukee tehtaiden ympäristösuorituskyvyn ja -vaikutusten viestintää. Kestävyysmerkinnän rajaaminen sertifiointijärjestelmään tai viranomaisen vahvistamiin kestävyysmerkintöihin tukee kuluttajille annettavan tiedon luotettavuutta ja rajaa lainsäädännön ulkopuolelle arvoa ja tukihanketta kuvaavat merkit. Metsäteollisuus tulkitsee, että metsäsertifiointijärjestelmät (PEFC, FSC) täyttävät direktiivissä artikla 2:ssa mainitut kriteerit.

Valtioneuvoston asetuksen perustelutekstissä on nostettu esiin yleinen ympäristöväittäjä ja kielto esittää yleinen ympäristöväittäjä ilman, että elinkeinonharjoittaja pystyy osoittamaan väittämän kannalta merkityksellistä, tunnustettua erinomaista ympäristönsuojelullista tasoa. Tunnustetulla erinomaisella ympäristönsuojelullisella tasolla tarkoitetaan 1) EU:n ympäristömerkkiä 2) kansallisia ja alueellisia tyyppin I ympäristömerkkijärjestelmiä, kuten Joutsenmerkkiä sekä 3) muuta sovellettavaa unionin oikeuden mukaista parasta ympäristönsuojelullista tasoa. Metsäteollisuus ry tulkitsee, että myös PPWR:n parhaimpien kierrätysluokkien mukaisuus voidaan tulkita myös parhaaksi ympäristönsuojelulliseksi tasoksi ja ehdottaa tästä kuvausta vielä valtioneuvoston asetuksen perustelutekstiin.

Tasapuoliset markkinat ovat tärkeitä. Metsäteollisuus ry pitää hyvänä Valtioneuvoston asetuksen (2. artikla 12. kohta) perustelutekstin selkeytetystä siitä, että jos EU:n oikeudelliset vaatimukset koskevat vain EU:ssa valmistettuja tuotteita, mutta eivät EU:n ulkopuolelta tulevia tuotteita, niin tällöin ominaisesta piirteestä voi edelleen esittää ympäristöväitteitä.

2.3 Valvonta ja seuraamukset

-

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa. Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

Metsäteollisuus ry tukee kaupan alan näkökulmaa turhan tiukasta soveltamisaikataulusta. Metsäteollisuus ry ehdottaa, että lainsäädännön voimaan astumiseen mennessä valmistetut tuotteet saisi myydä loppuun ilman hävittämisvaadetta. Mikäli merkintöjen vaaditaan olevan uuden sääntelyn mukaisia jo 9/2026 alkaen, tämä aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia tuhottavien pakkausten ja tuotteiden myötä, mikä on ristiriidassa kestävien tuotteiden ekosuunnitteluasetuksen tuotteiden tuhoamiskiellon kanssa eikä tue kansallisia eikä EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Metsäteollisuuden kannalta pakkaukset ovat oleellisia viestintävälineitä, joissa kestävyysmerkintöjä voidaan kuluttajille esittää niin tuotteesta kuin pakkauksesta. Esimerkiksi PEFC- tai FSC-sertifikaatteja ja niihin liittyviä kestävyysväitteitä käytetään laajasti puupohjaisissa pakkauksissa tuomaan esiin kestävää, sertifioitua, pakkausmateriaalin ja/tai tuotteen alkuperää. Näiden sertifikaattien osalta ei ole epäselvyyttä lainvoimaisuudesta jatkossakaan, sillä ne täyttävät kyllä kestävyysmerkinnän kriteerit, mutta kestävyysmerkinnän ja ympäristöväitteen määritelmään liittyy muita tulkinnanvaraisuuksia. Käytännössä pidempi-ikäisten tuotteiden kohdalla varastokierto voi olla pitkä, etenkin kun huomioidaan pakkausten suunnitteluun käytetty aika ennen painatusta, kunnes tuote lopulta päätyy kuluttajan käsiin. Esimerkiksi aseptisissa elintarvikepakkauksissa, kodinkonepakkauksissa, pienielektroniikassa tai säilyvämmässä kosmetiikassa pakkausten valmistamisesta kaupan varastojen tyhjentämiseen voi kulua kaksi-kolmekin vuotta. Lisäksi esimerkiksi kirjojen ja puutuotteiden, kuten rakennuspuun ja huonekalupuusepäntuotteiden, hyllyikä voi olla useampia vuosia. Tämä aiheuttaa paineita tuhota tuotteita turhaan 9/2026 mennessä.

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

3.2 Jätelain muutokset

-

3.3 Valvonta ja seuraamukset

-

4. Vaikutusten arviointi

On todennäköistä, että kuluttaja-asiamies puuttuu yhä herkemmin yritysten viestintään. Mikäli kuluttajasuojalain uudistaminen jää pelkästään melko lavean Vihreän siirtymän kuluttajasuojadirektiivin mukaisten tuomien lainsäädännöllisten muutosten varaan, riskinä on, että yritykset eivät uskalla kertoa enää liiketoiminnan kehityksestään, tuotteistaan ja palveluistaan. Mietinnössä on arvioitu, ettei markkinaoikeuteen vietävien asioiden määrä kasvaisi lainsäädännön muutosten myötä. Metsäteollisuus ry ei yhdy käsitykseen, sillä lainsäädäntöön jää yhä tulkinnanvaraisuuksia.

4.1 Yleiset huomionne

Metsäteollisuus ry muistuttaa, että kuluttaja-asiamiehen päivittäessä elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvoitteita ja markkinointia koskevia ohjeita, ei tule asettaa direktiivin vaatimustason ylimeneviä velvoitteita. Ohjeita päivittäessä tulisi myös varmistaa, että ne ovat Euroopan laajuisesti mahdollisimman yhteneväisiä, koska eroavaisuudet vaikuttavat useassa EU-maassa markkinoitaviin metsäteollisuudenkin tuotteisiin ja palveluihin.

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajasuojadirektiivin täytäntöönpano

Metsäteollisuus ry on huolissaan tuoko kuluttajasuojalain ja valtioneuvoston asetuksen uudistaminen tarpeeksi selkeää ohjeistusta yritysten ympäristö- ja vastuullisuusviestintään, kun Viherväittämät-direktiivin voimaantulo on epätodennäköistä. Globaalien ja EU:n ympäristötavoitteiden kannalta oleellista on liiketoiminnan kehittäminen mahdollisimman ympäristökestäväksi ja vastuulliseksi. Näistä toimista ja vaikutuksista on tarpeen viestiä kestävien tuotteiden kysynnän kasvattamiseksi ja kaupallisen kannusteen varmistamiseksi liiketoiminnan kehittämiseksi. Lisäksi etenkin symbolien, värien ja kuvakkeiden käyttöön jää vielä tulkinnanvaraisuuksia.

Vaikutuksia on tarkasteltu mietinnössä etenkin kaupan alan näkökulmasta, joten selkeyttämällä edellä mainittuja, metsäteollisuuden kannalta relevantteja, asioita voitaisiin vähentää metsäteollisuuden elinkeinonharjoittajien turhaa hallinnollista taakkaa.

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä

vaiheessa päätynyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

-

6. Muut huomiot

-

Tanhuanpää Krista
Metsäteollisuus ry